

nijntje
museum

Handleiding

Utrecht, 11 februari 2016

Wat is een museum?

Handleiding voor groep 1 en 2 van het basisonderwijs

Utrecht, 2016

Beste leerkracht,

Binnenkort kom je met je groep naar het nijntje museum. Alvast van harte welkom!

Het nijntje museum is een bijzondere plek in Utrecht waar kinderen samen met nijntje en haar vriendjes de wereld om hen heen ontdekken. Door te spelen, te luisteren, te voelen, te kijken, te ruiken en te bewegen leren de kinderen deze wereld beter te begrijpen.

Jullie nemen deel aan het programma 'wat is een museum?'. Dit programma is speciaal gemaakt voor de groepen 1 en 2 van het basisonderwijs. De leerlingen maken kennis met het fenomeen museum, kijken naar kunst, richten zelf een tentoonstelling in en onderzoeken de elementen kleur, vorm en compositie. Dit programma wordt begeleid door een spelbegeleider.

Het is handig als de kinderen bij hun naam aangesproken kunnen worden door de spelbegeleider. Dit vergemakkelijkt het persoonlijke contact. Daarom is het handig als alle kinderen een naamsticker dragen. Als de groep in het museum in tweeën gedeeld gaat worden is het handig om van tevoren al een indeling te maken en de kinderen alvast te vertellen in welke groep ze zitten.

In deze handleiding vind je voorbereidende lessen, tips en suggesties voor het museumbezoek en verwerkingsopdrachten. Informatie over tickets en het vervoer naar het museum vind je onze website www.nijntjemuseum.nl.

Mochten er nog vragen zijn, bijvoorbeeld over deze handleiding of de inhoud van het programma, neem dan gerust contact met ons op.

Wij wensen jullie veel plezier in het nijntje museum!

Met vriendelijke groet,

Team educatie

educatie@nijntjemuseum.nl

030-2362359 dinsdag t/m vrijdag 10.00 - 13.00 uur

Postadres
Postbus 2106
3500 GC
Utrecht

Bezoekadres
Agnietenstraat 3
3512 XA
Utrecht

Contact
T +31 (0)30 236 2362
E info@nijntjemuseum.nl
I www.nijntjemuseum.nl

Inhoud

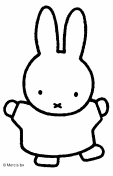
- Introductie op nijntje en het nijntje museum
- Introductie op het museumbezoek en het programma 'wat is een museum?'
- De thema's: Kleuren mengen met verf
- Het museumbezoek
- Suggesties voor verwerkingsopdrachten

Bijlagen

Bijlage 1: Fotoserie 'Hoe gaan we naar het museum toe?'

Bijlage 2: Kaart van het nijntje museum

Introductie op nijntje en het nijntje museum

Lesdoelen

- De leerlingen weten wie nijntje is en wat het nijntje museum is.
- De leerlingen weten wanneer en hoe ze naar het nijntje museum gaan.
- De leerlingen zijn voorbereid op het museumbezoek.

Vorbereiding

- Print de fotoserie uit bijlage 1 of laat het zien op het digibord.
- Zorg dat je voor elke leerling een nijntje kaart hebt, print bijlage 2.
- Het is leuk als je het boekje 'nijntje in het museum' kunt voorlezen. Dit boekje is te leen in de bibliotheek of te koop in de winkel.

Uitvoering

Laat de kaart zien en voer een kringgesprek over nijntje en het museumbezoek. Je kunt eventueel het boekje voorlezen.

Gesprekssuggesties:

- Wie heeft nijntje al eens gezien? Hoe ziet nijntje er uit? Wat voor dier is nijntje? Hoe oud zou nijntje zijn? Is nijntje een meisje of een jongetje? Wat vind je van nijntje?
- Wie of wat zou je in het nijntje museum kunnen zien? Wat zou je er kunnen doen? Lijkt het je leuk om daar heen te gaan? Of spannend? Of saai? Of gezellig? Laat de foto van de voorkant van het museum zien.

Vraag vervolgens wie er al eens in een museum geweest is. Bespreek dit met de leerlingen. Wat voor museum was dat? Wat kon je daar zien? Wat kon je daar doen? Wat vond je ervan?

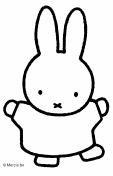
Vertel daarna dat jullie naar het nijntje museum gaan. Aan de hand van de geprinte foto's kun je volgende onderwerpen behandelen:

- Foto agenda: wanneer gaan we naar het museum?
- Foto vervoermiddelen: hoe gaan we naar het museum?
- Foto museum: hoe ziet het museum er uit?
- Foto garderobe: wat doen we met onze jassen?
- Foto wc: waar kunnen we plassen?
- Foto gang: waar gaan we beginnen?
- Foto zwaaiende beveiliging: wanneer gaan we weer terug naar school?

Na het kringgesprek kunnen de leerlingen hun kaart inkleuren. Door de kaart mee naar huis te geven, informeer je de ouders ook over het museumbezoek. Nog leuker is natuurlijk om de kaarten samen met de leerlingen op de post te doen of op te hangen in de klas!

Tips

- Hang de fotoserie op in de klas, zodat de leerlingen de foto's later nog eens kunnen bekijken en er over kunnen praten.
- Het is leuk om een nijntje-knuffel te gebruiken tijdens het kringgesprek. Leerlingen kunnen dan bijvoorbeeld vragen aan haar stellen.
- Laat de leerlingen nijntje-spullen mee naar school nemen en richt een nijntje-hoekje in.

Introductie op het museumbezoek: wat is een museum?

Lesdoelen

- De leerlingen leren wat een verzameling is.
- De leerlingen leren voorwerpen te sorteren en te ordenen.

Vorbereiding

- Vraag de leerlingen om een bijzonder voorwerp van thuis mee te nemen.

Uitvoering

De leerlingen hebben een bijzonder voorwerp meegenomen. Ga in de kring zitten en laat ze over hun voorwerp vertellen.

Gesprekssuggesties:

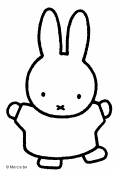
- Wat is het? Hoe ziet het eruit? Hoe voelt het (zwaar, zacht, glad)? Maakt het geluid? Hoe ruikt het?
- Heb je het gevonden? Waar heb je het gevonden? Of heb je het gekregen? Van wie heb je het gekregen? Heb je het al lang?
- Waar bewaar je het? Gebruik je het wel eens? Hoe vaak gebruik je het?
- Waarom heb je dit voorwerp uitgekozen en meegenomen?
- Wat is er zo bijzonder aan dit voorwerp?

Je kunt eerst een paar leerlingen een beurt geven in de kring en daarna tweetallen maken. Ze vertellen dan aan elkaar over hun voorwerp. De ene leerling van het tweetal begint met vertellen en de andere luistert en stelt vragen. Daarna wisselen ze van rol. Zo komt elke leerling aan de beurt met vertellen over het eigen voorwerp.

Laat de leerlingen hun voorwerp in het midden van de kring leggen. Alle bijzondere voorwerpen bij elkaar zijn nu een verzameling van de hele klas geworden. Zijn er kinderen die thuis ook iets verzamelen? Of misschien je vader of je moeder? Wat kun je allemaal verzamelen? Waarom zouden mensen dingen verzamelen? Wat doe je met een verzameling?

Wat zou het nijntje museum verzamelen en bewaren? Waarom zou het museum alle kunstwerken en boekjes over nijntje verzamelen? Wat vind je daarvan? Hoe zou Dick Bruna, de schrijver en tekenaar van de nijntje boekjes dat vinden? Wat zou de museumdirecteur daarvan vinden?

Tot slot kunnen jullie de voorwerpen sorteren en ordenen. Laat de leerlingen sorteren op onderwerp, bijvoorbeeld alle knuffels of mooie stenen bij elkaar. Of op grootte of op kleur. Daarna kun je de voorwerpen laten ordenen, bijvoorbeeld van groot naar klein, van hard naar zacht of van licht naar donker. De leerlingen hebben vast nog meer ideeën!

**nijntje
museum**

Handleiding

Utrecht, 11 februari 2016

Tips

- Bied belangrijke woorden uit de woordenlijst (bijlage 3) eventueel van tevoren al een keertje aan.
- Zorg zelf voor een kleine verzameling die je de leerlingen kunt laten zien. Ze krijgen dan meteen een beeld van wat een verzameling is. Bijvoorbeeld een paar kookboeken, schelpen, grappige mokken of mooie ansichtkaarten.
- Richt een museumhoek in met alle meegebrachte schatten.

Postadres
Postbus 2106
3500 GC
Utrecht

Bezoekadres
Agnietenstraat 3
3512 XA
Utrecht

Contact
T +31 (0)30 236 2362
E info@nijntjemuseum.nl
I www.nijntjemuseum.nl

De thema's: kleuren mengen met verf

Lesdoelen

- De leerlingen leren dat rood, geel en blauw de primaire kleuren zijn.
- De leerlingen leren dat je verf kunt mengen tot andere kleuren.
- De leerlingen oefenen met verschillende schildertechnieken.

Vorbereiding

- Leg voor elke leerling twee vellen verfpapier klaar.
- Zet rode, blauwe, gele en zwarte verf klaar.
- Zorg voor penselen, schortjes en bordjes om de verf op te mengen (eventueel een schilderspalet).
- Hang een afbeelding van nijntje als voorbeeld in de klas. Je kunt hiervoor de kaart gebruiken uit bijlage 2. Een andere afbeelding is natuurlijk ook prima.

Uitvoering

Laat de leerlingen de drie primaire kleuren zien. Vraag hen welke kleuren dit zijn en leg uit dat je van deze kleuren andere kleuren kunt maken. Laat de leerlingen zien hoe je de kleuren mengt. De leerlingen kunnen nu zelf experimenteren met het mengen van de kleuren op hun verfpapier.

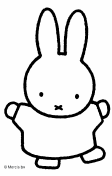
Geef daarna elk kind een nieuw verfblad. Laat ze nu zelf een nijntje schilderen met de zwarte verf. Hierbij kun je de afbeelding van nijntje als voorbeeld gebruiken. Laat ze zien dat je een penseel op verschillende manieren kunt gebruiken. Je kunt lijnen trekken (de omtrek van nijntje en de mond) en stippen zetten (ogen).

Hierna gaan de leerlingen hun schilderij inkleuren met verf. Doe ook deze schildertechniek voor (het schilderen van vlakken). Stimuleer de leerlingen om de nieuw gemengde kleuren te gebruiken.

Als de leerlingen klaar zijn, hang je de kunstwerken op om te drogen, bijvoorbeeld aan een waslijn in de klas. Bekijk en bespreek daarna samen de kunstwerken.

Gesprekssuggesties:

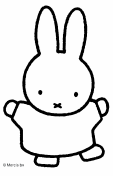
- Welke kleuren zie je?
- Waar zie je stippen, lijnen en kleurvlakken?
- Wat vind je van jouw kunstwerk? Wat vind je het mooist of het beste gelukt? En wat vind je minder mooi of wat was lastig om te doen?

- Wat vind je van de andere kunstwerken? Wat is er anders in vergelijking met jouw kunstwerk?

Tip

- Denk van tevoren goed na over de organisatie. Ga je deze les klassikaal doen? Of in kleine groepjes? Heb je hulp van een stagiaire? Kies een organisatievorm die jij prettig vindt.

Het museumbezoek

Lesdoelen

- De kinderen weten wat een museum is.
- De kinderen weten wie Dick Bruna is en kennen zijn werk en materialen.
- De kinderen hebben kennisgemaakt met verschillende soorten kunstwerken.
- De kinderen experimenteren met vormen en kleuren door hun eigen kunstwerk te maken.

In de themaruimte 'Het museum' ontdekken de kinderen wat een museum is. Deze ruimte is ingericht als een rijke leeromgeving waarin veel gespeeld, uitprobeerde en ontdekt kan worden.

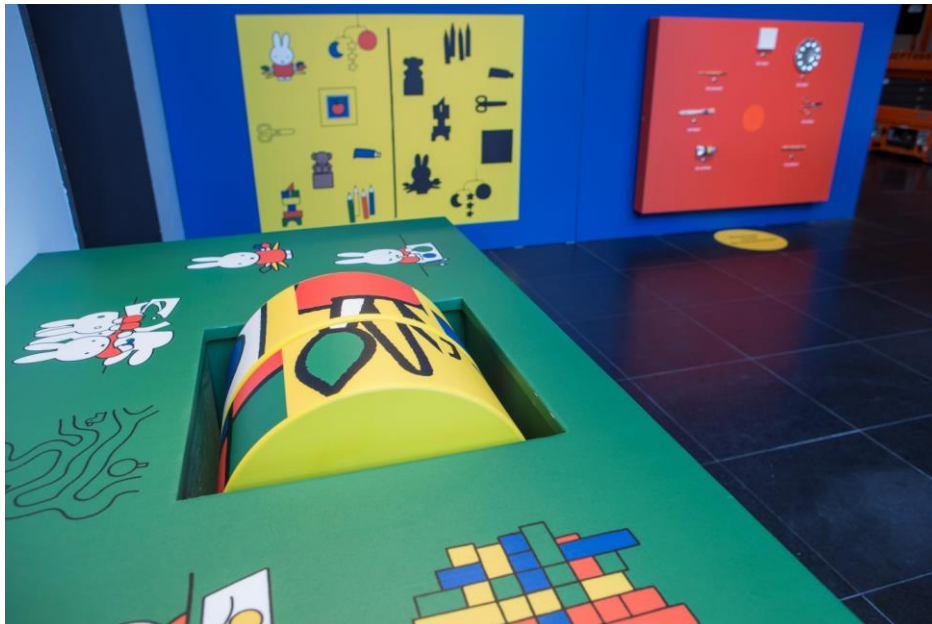
Activiteiten in 'Het museum'

- De leerlingen kunnen zelf een tentoonstelling inrichten door kunstobjecten op sokkels of tegen de wand te plaatsen.
- Er is een lichttafel met gekleurde vormen waarop kinderen hun eigen compositie kunnen maken.
- Op een bouwtafel kunnen leerlingen zelf een kunstwerk maken, geïnspireerd op de kunststroming Bauhaus en De Stijl, waarvan Dick Bruna een bewonderaar was.
- Er zijn originele werken van Dick Bruna te bewonderen in de vitrines en aan de wand.
- De leerlingen kunnen verhaaltjes luisteren of een boekje lezen.
- Door leerlingen maken voelend, kijkend en luisterend kennis met de gereedschappen van Dick Bruna.
- Er is een kijkspel waarbij leerlingen een tekening en zijn schaduwvorm bij elkaar moeten zoeken.
- Op een schildersezel maken de leerlingen zelf een kunstwerk.
- Op een werktafel zoeken leerlingen delen van tekeningen bij elkaar, en oefenen zo in goed kijken en vergelijken.

Vlakbij 'het museum' bevindt zich 'het huis van Dick Bruna'.

- Daar kunnen de kinderen origineel werk van Dick Bruna bekijken en zich verwonderen over alle boekjes die hij geschreven heeft.
- Onderin de kastjes zijn kijkopdrachtjes opgenomen.

De leerlingen bezoeken ook het kunstlokaal. In deze ruimte gaan ze, onder begeleiding van de museumdocent, aan de slag met het maken van een eigen kunstwerk.

Verwerkingsopdrachten

Lesideeën

- Blik terug op het museumbezoek aan de hand van de foto's die je gemaakt hebt. Wat hebben de leerlingen gedaan? Wat was er allemaal te zien? Wat hebben ze daar geleerd? Wat vonden ze het leukste, het moeilijkste, het spannendste, het grappigste?
- Verzamel allerlei verschillende penselen en potloden en laat de leerlingen ze ordenen van klein naar groot, van dik naar dun of sorteren op kleur.
- Richt een atelier in waar de leerlingen zelfstandig aan de slag kunnen met kosteloze materialen en knutselpullen.
- Organiseer samen met de leerlingen een tentoonstelling voor de ouders met allemaal zelfgemaakte schilderijen, mobiles, collages, beelden en foto's.

Verwerkingsles: gezamenlijk kunstwerk maken

Lesdoel

- De kinderen reflecteren op hun werkproces en resultaat.
- De kinderen leren vormen aan elkaar te verbinden.
- De kinderen werken samen aan een gezamenlijk kunstwerk.

Vorbereiding

- Leg de kunstwerken klaar die de kinderen in het kunstlokaal van het nijntje museum gemaakt hebben.
- Maak in elk kunstwerk een gaatje met een perforator, zodat ze opgehangen kunnen worden.
- Zorg voor touwtjes, haakjes of veiligheidsspelden waarmee de kunstwerken aan elkaar gemaakt kunnen worden. Eventueel kunnen ook stokjes of kledinghaken gebruikt worden.

Uitvoering

Laat de kunstwerken zien en vraag naar de ervaringen van de kinderen. Reflecteer met hen op het werkproces: Waar begon je het eerste mee? Wat vond je lastig om te doen?, en op het resultaat: Vind je het mooi geworden? Wat vind je het mooist?

Laat de kinderen ook op elkaars werk positieve feedback geven.

Vertel daarna dat alle kunstwerken samen een groot kunstwerk gaat worden. Namelijk een mobile. Laat eventueel de afbeelding van het mobile zien in het boekje 'nijntje in het museum'. Vraag de kinderen hoe ze dit kunnen doen. Welke ideeën hebben de kinderen?

Maak dan de verschillende onderdelen aan elkaar. Met touwtjes, haakjes of veiligheidsspelden. Je kunt eventueel stokjes of klerhangers gebruiken om de kunstwerken aan op te hangen, zodat het een echt mobile wordt. Bekijk en bespreek telkens wat er gebeurt als er een nieuw kunstwerk opgehangen wordt. Gaat de mobile scheef hangen? Hoe krijgen we hem dan weer recht? Zo maak je van alle losse kunstwerken één groot kunstwerk. Als de mobile klaar is hang je hem natuurlijk op in de klas.

Tips

- Vind je een mobile te ingewikkeld om te maken, dan kun je er ook een grote collage van maken. Bijvoorbeeld op een groot vel etalagekarton, een reep behang of een canvasdoek.
- Maak een foto van de mobile en geef elk kind een afdruk (eventueel digitaal via de mail)

**nijntje
museum**

Handleiding

Utrecht, 11 februari 2016

Postadres
Postbus 2106
3500 GC
Utrecht

Bezoekadres
Agnietenstraat 3
3512 XA
Utrecht

Contact
T +31 (0)30 236 2362
E info@nijntjemuseum.nl
I www.nijntjemuseum.nl